

Мерос илмидаги истилоҳлар ва уларнинг маънолари

15:48 / 18.04.2017 4085

Мерос илмида бир қанча истилохий сўзлар мавжуд бўлиб, бундан кейин уларни қуидаги шаклда қўллаймиз:

1. ضرفل - бу вориснинг шариат асосида белгилаб берилган мерос насибасидир.
 2. اسۋەم ماسаланинг асосидан ҳар бир ворисга бериладиган муайян қисм.
 3. ئەكىرتلىك - майит қолдирған мол ва ҳақ-хуқуқлар
 4. بىسىنلىك - бу ўғиллик, оталик ёки улардан бирига боғлиқликдир.
 5. عرفلىك - агар меросда фаръ сўзи мутлақ шаклда қўлланса, ундан фақат майитнинг ўқли, қизи, ўқлининг қизи ёки ўқли ирода қилинади. Отанинг фаръи деганда ака-ука, опа-сингиллар, туқишишган ака-ука, опа-сингилнинг фарзандлари, ота бир ака-ука, опа-сингиллар фарзандлари тушунилади.

Бобонинг фаръи деганда амаки ва унинг фарзандлари ирода қилинади

6. **لأىل** - мутлақ ҳолда зикр қилинса, ундан ота-она, саҳих боболар (ота томондан бўлган боболар) ва саҳих момолар (ота томонидан бўлган момолар) ирова қилинади.
 7. **لولدى** - Маййитнинг ўғил-қиз фарзандлари тушунилади
 8. **لاروا** - тарикадан маълум улушга ҳақли бўлган киши
 9. **لابصع** -муайян белгиланган мероси бўлмасдан фарз эгаларидан қолган меросни оловчи, агар фарз эгалари бўлмаса ҳамма меросни олишга ҳақли киши.
 10. **لإلا** - бирон бир йўл билан маййитга нисбатланиш, қариндошлик алоқаси боқланиши.
 11. **تميم** - жасадидан рух чиқиб кетган киши.

Аммо ایم - йо ҳарфининг ташдид билан келса, ҳолати ўликлардек бўлган тирикларга айтилади. Ояти каримада:

نوتیم مهّن او تیم کن!

яъни: «Сен вафот этувчи ва улар ҳам вафот этувчидирлар» дейилган.

Агар ایم شаклида келса, бу руҳи ношаръий йўл билан чиққан ҳайвонларга айтилади.

Маквзуга оид адабиётлар

1. Муҳаммад Анвар Бадаҳшоний, «Тавзихул-фароиз ас-сиражия». Мадина Мунаввара, 1992-й.
2. Муҳаммад Али Собуний, «Ал-маворис фиш-шариатил-исломия», Лубнон
3. Носир ибн Муҳаммад Ғомидий, «ал-Хулоса фи илмил-фароиз», Макка Мукаррама, 1996-й.
20. Муҳаммад Амин ибн Обидин, «Раддул мухтор алад-дуррил-мухтор», Қоҳира, 1966-й.
21. Муҳаммад ибн Аҳмад Сарабий, «Ал-Мабсут» Қоҳира, 1900-й.
22. Алоуддин Муҳаммад ибн Аҳмад Самарқандий, «Тухфатул-фуқаҳо», Дамашқ, 1956-й.
23. Алоуддин Абу Бакр ибн Масъуд ибн Аҳмад ал-Косоний, «Бадоус-саноиъ фи тартибиш-шароиъ», Қоҳира, 1910-й.
24. Абдуллоҳ ибн Маҳмуд ибн Мавдуд ибн Мадуд-дин ал-Мавсилий, «ал-Ихтиёр литаълилил-мухтор», Қоҳира, 1951-й.
25. Бурхониддин ал-Марғиноний, «ал-Ҳидоя шарҳ Бидоятил-мубтадий», Қоҳира. 1996-й.
26. Абу Абдуллоҳ Муҳаммад ибн Алий ар-Раҳабий, «ал-Фароиз ар-Раҳабия», Дамашқ, 1903-й.
27. Сирожуддин Муҳаммад ибн Маҳмуд ибн Абдуррашид Сажовандий», «ал-Фароиз ас-Сирожия», Дехли, 1860-й.